

- Girişimciliğin "yeni ekonomi"de nasıl bir değer yaratması bekleniyor? Dünyada girişimcilik dalgası nasıl bir değişim yaratıyor?

ABD'deki Kauffman Vakfının bir raporuna göre ABD'de 1980 – 2005 arası oluşturulan net yeni istihdamın tamamını 5 yasından küçük şirketler yaratmış. Tüm dünyada kamu sektörü küçülme yolunda. Büyük şirketlerin hedefi ise aynı işi daha az işgücü ile yapabilmek. Dolayısıyla, zaten devletin veya büyük şirketlerin ciddi bir yeni istihdam yaratmasını beklememek gerekiyor. Durum gayet net: Girişimcilik = istihdam. Bunun yanında yeni ekonomide değer yaratma çok daha hızlı olabiliyor. Örneğin 2009 yılında kurulan WhatsApp, sadece 5 yıl içinde 19 Milyar dolara Apple'a satıldı. Bu rakam THY, Tüpraş, ve Türkcell'in toplam piyasa değerlerinin üzerinde. Eski ekonominin petrol, finans, ilaç, üretim, ve gayrimenkul devleri dururken şu anda dünyanın en değerli halka açık 4 şirketinin üçü yeni ekonomi şirketi (Apple, Microsoft, ve Google).

- Türkiye'de "yeni ekonomi"yi yaratacak bir ekosistemden söz edebilir miyiz?

Türkiye'de girişimcilik ekosistemi henüz çok yeni ve yetersiz. Beş yıl önce ortada neredeyse hiçbir şey yoktu dersen pek abartılı olmaz. Son yıllardaki gelişme ümit verici, ama daha gidecek çok yolumuz var. Eğer şu anki ivme ile devam edebilirsek, 5 yıl içinde sağlıklı bir ekosistem oluşabilir. Şu anda her alanda çok eksiklerimiz var: girişimci sayısı az, melek yatırımcı sayısı çok yetersiz, mentör sayısı yok denecek kadar az, hızlandırıcı sayısı olması gerekenin onda biri seviyelerinde. Ülkede çok sayıda teknopark var ama onların girişimciliğe yararı yok denecek kadar az—girişimci üniversiteler yerine emlakçı üniversiteler oluşturmuşuz.

- Sözü edilen "yeni ekonomi"yi yaratacak aktörler kimler? Bu süreçte devletin rolü ne olmalı? Türkiye'deki kamu politikaları bu rolü oynayabiliyor mu?

Aktörler belli: devlet, özel sektör, STKlar, ve kanımca hepsinden önemlisi üniversiteler. Girişimcilik ekosistemi oluşturulmasında devletin rolü her ülkede çok önemli. Devletten beklenenler de belli: gerekli altyapının oluşturulması, destekleyici bir vergi mekanizması, piyasaların, hukuk sisteminin ve mali sistemin düzgün çalıştırılması, ve üniversitelerde girişimciler için gereken destek sistemlerinin kurulması. Son 5 yılda çok olumlu adımlar atıldı (örneğin teknoloji transfer ofisi destekleri ve melek yatırımcı vergi iadesi). Bunların yanında faydalı mı zararlı mı olduğu tartışılacak adımlar da atıldı (örneğin hibeler), ve zararlı olduğu tartışılmayacak yanlışlar da yapıldı (örneğin Internet yasakları, hukuk sisteminin durumu).

- Silikon Vadisi birçok ülkenin hedefleri/hayalleri arasında. Peki Türkiye ekonomisi kendi dinamiklerine uygun "Silikon Vadisi" benzeri bir ekosistem oluşturabiliyor mu?

Silikon Vadisini bırakın başka ülkeleri, Amerika bile kopyalayamadı—kontrol edilemeyen o kadar çok değişken var ki. Türk Silikon Vadisi rüyalarını bir kenara bırakmalıyız ve olabilecek şeylerin peşinden koşmalıyız. Örnek almamız gereken ülke de Amerika değil, son 15 yılda "biz girişimciliği ön plana çıkaracağız" kararını verip bunu başaran ülkeler olmalı. Örneğin İsrail, örneğin Finlandiya, örneğin Singapur. Bunun yanında Türkiye'den çıkabilecek başarılı girişimlerin ne olabileceğine kafa yorup hedefe (sektöre, hatta belki ürüne) odaklı destek programları kurgulamak gerekli.

- Türkiye'deki "yeni nesil" girişimlerin önemli bir kısmının internet ekosisteminin parçası olduğu görülüyor. İnternet odaklı bu girişimcilik dalgası genel olarak girişimcilik ekosistemini nasıl etkiliyor? Girişimcilik dalgasının internet odaklı işlerin dışına çıkamadığı görüşüne katılıyor musunuz?

Kesinlikle. Türkiye'den çıkan girişimlerin büyük çoğunluğu e-ticaret ve mobil odaklı girişimler. Bunun nedenleri kanımca: 1) bu tür girişimler için ciddi araştırma programları gerekli değil; 2) yurt dışındaki başarılı uygulamaları ülkeye uyarlamak çok zor değil; 3) başlangıç maliyetleri oldukça düşük; 4) çıkış süreleri kısa. Fakat bu tür girişimler ile çok yüksek meblağlı çıkışlar pek mümkün görünmüyor ve büyük istihdam rakamları yakalamak da zor. Değiştirmemiz gereken şeylerden birisi bu, fakat üniversiteler girişimcilikte oyuncu değil seyirci kaldıkları sürece Türkiye'den yüksek teknoloji ürünü olan donanımlara yönelik girişimlerin çıkması çok zor. Şu anki ekosistemin en zayıf halkası üniversiteler, ve üniversitelerde ciddi bir vizyon değişikliği gerçekleşmezse girişimcilerimiz internet odaklı çalışmaya devam ederler.